

'Ouders willen niet streng

Voor sociaal zwakke ouders is het consultatiebureau niet zo laagdrempelig als het wil zijn, weet Inger Rutten (53), consultatiebureau-arts in Assen. Deze ouders voelen dat hun eigen normen en waarden niet overeenkomen met die van het consultatiebureau. 'Sommige ouders zijn als de dood voor uithuisplaatsing van hun kind.'

**MARIEKE
KRONEMAN**

Het eerste dat een kind merkt van de bemoeienis van de buitenwereld met zijn welzijn is de hiepriek. Die moet binnen een week worden verricht. Vervolgens brengt de wijkverpleegkundige een huisbezoek aan moeder en kind, en volgt een uitnodiging om naar de arts op het consultatiebureau te komen.

De wijkverpleegkundige bespreekt met de ouders vooral het gedrag van het kind. De consultatiebureau-arts verricht het zogenaamde periodiek geneeskundig onderzoek, waarbij de lichamelijke groei en ontwikkeling van het kind wordt onderzocht. In zijn eerste levensjaar bezoekt de pasgeborene met zijn moeder zo'n acht à negen keer afwisselend de consultatiebureau-arts en de wijkverpleegkundige. Daarna worden zij eens per jaar uitgenodigd om naar het consultatiebureau te komen. Wanneer het kind 4 jaar oud is, wordt zijn dossier overgedragen aan de schoolartsdienst van de GGD.

Is het leuk om nu peuter of kleuter te zijn?

'Hier in Drenthe zeker. Ik kreeg een cultuurschok toen ik vijf jaar geleden vanuit Den Haag in Assen kwam werken. De kinderen in Assen lopen acht tot negen maanden voor op de kinderen in een achterstandswijk in Den Haag. Ze kunnen hier buiten spelen en fietsen. Kinderen van 4 fietsen in Assen vaak al zonder zijwieltjes. Ze praten hier veel eerder in zinnen van twee woorden. In Den Haag kunnen jonge kinderen nauwelijks buiten spelen. Ze zitten voor de tv, maar daar leren ze niet van praten.'

Waar is het consultatiebureau voor bedoeld?

'Doel van ons werk is het kind en de ouders te begeleiden en te volgen bij een – hopelijk – gezonde groei en ontwikkeling. We gaan daarbij van het kind uit. Het kind is het belangrijkste. Maar over het algemeen zijn de belangen van het kind en die van de ouder dezelfde.'

Zijn alle ouders het daar mee eens?

'Ouders die drugs gebruiken of sociaal onangepast zijn, die voelen zich bekeken als de wijkverpleegkundige op

bezoek komt. Deze ouders kun je makkelijk de deur van het consultatiebureau uit jagen door hen je eigen normen en waarden op te leggen. Mensen voelen dat ze niet voldoen aan onze hygiënenormen. Maar ze kunnen het niet beter. Als ze hier komen zijn die ouders bang dat je ze zult bekritisieren, dat je zult zeggen dat hun kind niet schoon is.'

'Gisteren had ik hier een moeder, op het moment dat ze binnenstapte stonk de hele kamer. Het kind had een luier aan die zowat op z'n knieën hing, zo vol met plas. Ik ga vanzelf tegen zo'n kind praten als ik met hem bezig ben, ik zeg: "Zo, die is lekker vol". En de moeder gaat meteen in de verdediging: "Dat heeft hij dan net gedaan". Zoiets had ik dan beter niet kunnen zeggen. Je moet met deze ouders uitkijken wat je zegt en hoe je het zegt, anders komen ze niet meer. Het is mooi als ik ze wel binnen houd. Als ik ze het gevoel kan geven dat ik ze accepteer zoals ze zijn. Dan hoor ik ook nog eens wat. "Ik weet dat het niet mag, maar ik geef 'm toch suiker in z'n pap", vertellen ze dan.'

Sommige ouders zien jullie vooral als controleurs.

'Dat gevoel hebben ze wel vaak. Eigenlijk zouden we maatjes moeten worden met de ouders. Ik heb bijna twintig jaar op een consultatiebureau gewerkt in een achterstandswijk in Den Haag. Daar waren veel ouders als de dood voor uithuisplaatsing van hun kind. Als je als consultatiebureauteam een relatie opbouwt met zulke ouders, kun je ze juist beschermen tegen de instanties. Dan kun je zo'n instelling laten zien dat deze ouders wél gemotiveerd zijn om van de opvoeding iets goeds te maken. Want ze komen trouw op alle afspraken van het consultatiebureau.'

'Ik vind het belangrijkste hoe de moeder met haar baby omgaat – niet of de luier verschoond is en de kleertjes vlekkeloos.'

Maar als je het belang van het kind wil dienen, is het toch soms noodzakelijk 'de instanties' erbij te roepen?
'Bedenk wel, wij zijn vaak de enigen bij wie ouders wil-

zijn'

len komen. Van andere hulp of zorg moeten ze niets hebben. Bij kindermishandeling of vermoedens daarvan is ons beleid dat niet zelf te melden maar te overleggen met andere instanties, bijvoorbeeld de politie of het ziekenhuis, of zij de melder willen zijn. Want tegenwoordig wordt de melder bekend gemaakt aan de ouders. Als ouders weten dat wij hebben gemeld, dan zien we ze nooit meer.'

'Mijn ervaring is dat ouders van jonge kinderen minder snel zelf behoefte hebben aan interventie, omdat ze vinden dat ze het kind nog wel aankunnen. Bij oudere kinderen is het kind zelf hen veel meer tot last. Ouders van jonge kinderen zijn moeilijk te motiveren voor hulp. Hulp bieden vanuit de thuiszorg gaat nog wel. Maar ze schrikken zich rot van een bureau jeugdzorg. Daar vallen allemaal enge instanties onder, zoals de RIAGG en de voogdij. Families First en videohometraining werken vaak wel, maar vooral doordat het klikt met de hulpverlener. Daar kan de moeder een voorbeeld aan nemen: zo maak je een bed op, zo maak je een fles klaar.'

Is het leuk om nu ouder te zijn?

'Het is lastig met al die peuters en kleuters die aan alle rages willen meedoen. Onder de 4 jaar lijkt het nog leuk dat een kind een *Winnie the Pooh*-onderbroek wil, of per se een Danoontje moet hebben. Maar ondertussen word je gewoon ingepakt door de industrie. Ouders maken geen bewuste keus: geef ik mijn kind iets omdat het goed is of om het een plezier te doen. Bij dat laatste is het maar de vraag of dat altijd goed is voor een kind. Ouders willen niet streng zijn. Ze onderhandelen met hun kind. Laatst zag ik een 3-jarige die nog uit de fles dronk, volgens de moeder omdat het meisje dat wilde. "Maar wat wil jij?!", vroeg ik. Daar had ze nog niet over nagedacht. In zo'n geval ben ik betuttelend, zoals ons zo vaak wordt verweten. Want sommige ouders realiseren zich niet wat ze aan het doen zijn.'

'Zindelijk worden is net zo iets. Vroeger werd een kind op zijn potstoeltje in een tuigje vastgemaakt om zin-

'Ik vind het belangrijkste hoe de moeder met haar baby omgaat – niet of de luier verschoond is en de kleertjes vlekkeloos.'

delijk te worden, ook omdat luiers wassen een verschrikking was. Nu zijn er wegwerpluiers. Kinderen worden uiteindelijk zelf zindelijk en je hoeft geen luiers te wassen. Maar op die manier geef je je kind geen leiding. Als je minder vaak de leiding neemt, word je ook niet als leidinggevende gezien. Waarmee ik niet wil pleiten voor de terugkeer van die ouderwetse training. Ik vind wel dat ouders te weinig gelegenheden benutten om hun kind duidelijk te laten merken wat ze van hem verwachten. ■

Inger Rutten (1949)

1967	Gymnasium, Christelijk Lyceum Arnhem
1974	Artsexamen Universiteit Utrecht
1975	Huisartsopleiding Utrecht
1976	Waarnemend consultatiebureau-arts provincie Utrecht
1977	Consultatiebureau-arts in Den Haag, Spoorwijk Laakkwartier
1982-1985	Verblijf in buitenland (geen beroep uitgeoefend)
1987	Postacademische cursus consultatiebureau-arts
1986	Consultatiebureau-arts in Den Haag, Spoorwijk Laakkwartier
1997	Consultatiebureau-arts in Assen, Thuiszorg Icare Drenthe